

14. ročník Dejepisnej olympiády

Krajské kolo, školský rok 2021/22

Kategória E

(7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1. 1.* Vytvorte správne dvojice z lokalít v zozname UNESCO na Slovensku a kostolov, ktoré v nich stoja. Potiahnutím vytvorte správne dvojice.

1. Kostol sv. Kataríny	Hervartov
2. Kostol sv. Ducha	Levoča
3. Kostol sv. Františka z Assisi	Banská Štiavnica

Na obrázku vidíte jeden z týchto kostolov. Vyber z možností ten, o ktorý ide.

Kostol sv. Františka z Assisi

/ Kostol sv. Kataríny

/ Kostol sv. Ducha

2. 2.* S Banskou Štiavnicou a životom v nej sa viažu viaceré cudzojazyčné pojmy. Vyberte spomedzi uvedených možností tú správnu.

a) terra banensium / /

b) Glanzenberg / /

c) Waldbürger / /

d) Berggericht / /

3. 3.* Na obrázku je menej tradičný pohľad na časť Kalvárie v Banskej Štiavnici.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú Kalvárie v Banskej Štiavnici a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Kalvária bola postavená v 19. storočí v barokovom slohu. /

b) Táto významná pamiatka stojí na vrchu Scharffenberg. /

c) Tvorí ju viac ako 20 objektov, vrátane Dolného a Horného kostola. /

d) Kalvária patrila pred nedávnou obnovou medzi 100 najohrozenejších pamiatok sveta. /

4. 4. * Na obrázku vidíte jednu zo známych pamiatok v centre Banskej Štiavnice.

Z ponúkaných možností vyberte správny názov tejto pamiatky.

Mileniálny stĺp

/ Cholerový stĺp

/ Stĺp Panny Márie ochrankyne baníkov

/ Covidový stĺp

/ Minerálny stĺp

Trojičný alebo morový stĺp

5. 5.* Na obrázku vidíte pohľad na areál Starého zámku v Banskej Štiavnici.

V súvislosti s jeho výstavbou doplňte do každej z viet správne slovo spomedzi uvedených možností.

a) Starý zámok vznikol prestavbou pôvodne románskej / / /

b) Súčasťou areálu je aj románska rotunda, ktorá pôvodne slúžila ako / / /

c) Ako vstupná brána do opevneného areálu sa používa hranolová bašta zvaná

/ / /

d) Stavba bola premenená na pevnosť v / / /

6. 6.* V centre Banskej Štiavnice aj Levoče sídlia aj špecializované múzeá. Z ponúknutých možností správne vyberte jedno, ktoré pôsobí v Banskej Štiavnici a jedno, ktoré pôsobí v Levoči.

V Banskej Štiavnici pôsobí

Múzeum cirkevného školstva na Slovensku	/	Slovenské banské múzeum	/
Slovenské banské a geografické múzeum	/	Múzeum špeciálneho školstva	/
Geologické múzeum Slovenskej republiky	/	Múzeum školských úradov	/
Banské múzeum mesta Banská Štiavnica	/	Múzeum školstva a pedagogiky	/

V Levoči pôsobí

Múzeum cirkevného školstva na Slovensku	/	Slovenské banské múzeum	/	Múzeum špeciálneho školstva	/
Múzeum školstva a pedagogiky	/	Geologické múzeum Slovenskej republiky	/		
Banské múzeum mesta Banská Štiavnica	/	Slovenské banské a geografické múzeum	/		
Múzeum školských úradov					

7. 7.* Na obrázku vidíte pohľad na vstup do Kostola sv. Jakuba v Levoči.

V súvislosti s touto stavbou doplňte do každej z viet správne slovo spomedzi uvedených možností.

- a) Kostol postavili pred polovicou 14. storočia pôvodne ako stavbu s troma

svätyňami	/	sakristiami	/	loďami	/	vežami
-----------	---	-------------	---	--------	---	--------

- b) Ako jedna z prvých renesančných stavieb bola nad Kaplnkou sv. Juraja postavená

bibliotéka	/	rokovacia sála	/	kostnica	/	zvonica
------------	---	----------------	---	----------	---	---------

- c) V kostole sa nachádza vzácny hlavný oltár z dielne Majstra Pavla, ktorý je vysoký približne

20,5 m	/	18,5 m	/	17,5 m	/	19,5 m
--------	---	--------	---	--------	---	--------

- d) Mobilár (zariadenie) kostola obohatil významný umelec Ján Szillásy, ktorý bol

zlatník	/	truhlár	/	maliar	/	kamenár
---------	---	---------	---	--------	---	---------

8. 8.* Na obrázku z centra Levoče vidíte pohľad na pôvodne samostatne stojacu vežu.

Neskôr však bola spojená s inou stavbou. Označte správnu budovu.

- a) Kostol sv. Jakuba
- b) radnica
- c) divadlo
- d) evanjelický kostol

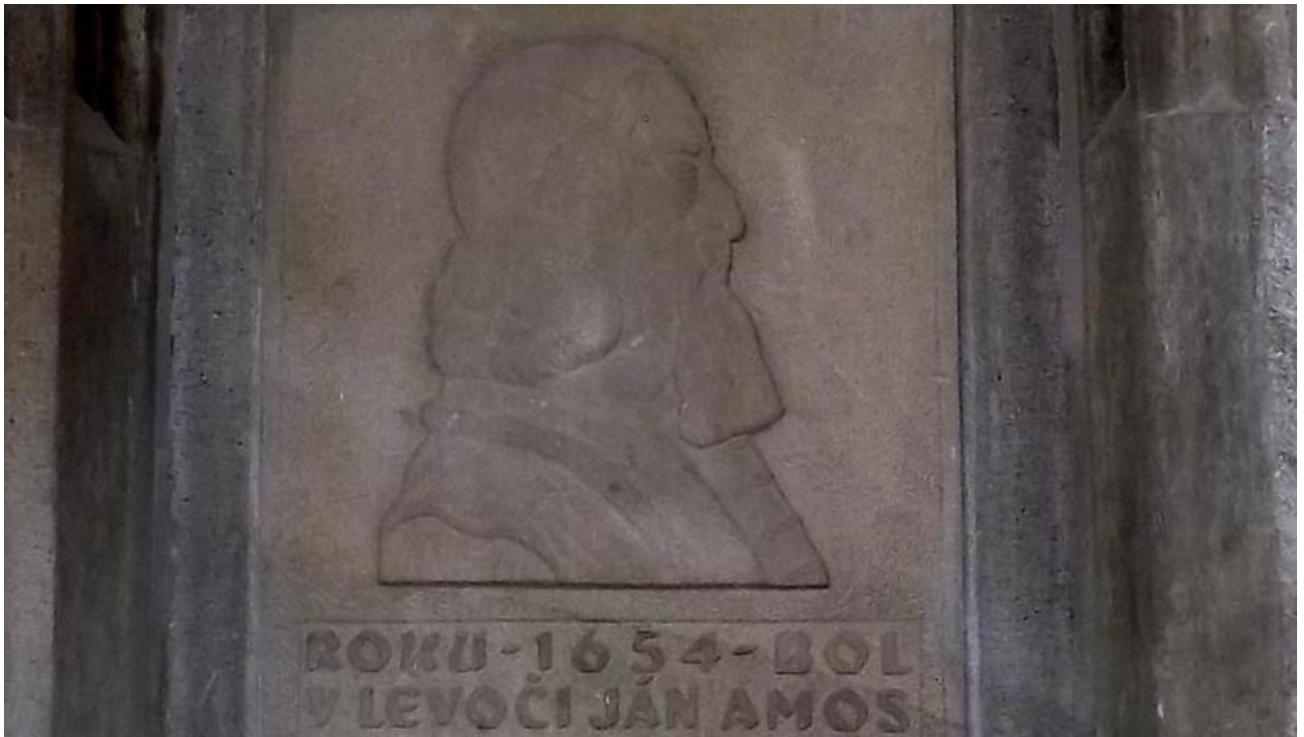
9. 9.* Potiahnutím a priradením vytvorte správne dvojice z významných pamiatok Levoče a ich stručného popisu.

1. evanjelický kostol	dnes sídlo Štátneho oblastného archívu
2. radnica	gotický chrám postavený v prvej polovici 14. storočia
3. Čierny kostol	klasicistická stavba postavená v rokoch 1825 – 1837
4. Thurzov dom	reprezentačná verejná budova mesta, pôvodne postavená v 14. storočí

10. 10.* Mestské opevnenie v Levoči stálo už v rokoch 1370 – 1410. Zachovalo sa z neho až 80 percent, vrátane troch brán. Označte názvy zachovaných brán.

- a) Bratislavská
- b) Trenčianska
- c) Menhardská
- d) Košická
- e) Poľská
- f) Sabinovská

11. 11.* Na obrázku z centra Levoče vidíte pohľad na jednu z pamätných tabúlí.

Do odpovedového políčka zapíšte gramaticky správne priezvisko tejto významnej osobnosti označovanej ako učiteľ národov, ktorého dielo tu bolo aj tlačené.

12. 12.* Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom štyri chyby. Z prvého stĺpčeka vyberte chybný údaj/slovo (v poradí ako sú údaje uvedené v texte) a v druhom k nemu vyberte aj správne znenie.

Medzi pamiatky Levoče patrí aj lokalita zvaná Bludiská, kde stála dnes už zaniknutá budova pálenice. V nej sa stretávali bernolákovci po tom, ako odišli z bratislavského lýcea do Levoče. Na levočskom lýceu totiž pôsobil významný predstaviteľ tohto hnutia Ján Fándly.

chybný údaj

správne znenie

Bludiská	/	pálenice	/	bernolákovci	/	Fándly	/	bratislavského						
horárne	/	zbrojnice	/	kollárovci	/	Francisci	/	štúrovci	/	Uhliská	/	Hollý	/	bardejovského

bernolákovci	/	pálenice	/	Bludiská	/	bratislavského	/	Fándly						
bardejovského	/	zbrojnice	/	Francisci	/	kollárovci	/	Hollý	/	Uhliská	/	horárne	/	štúrovci

pálenice	/	Fándly	/	bratislavského	/	bernolákovci	/	Bludiská						
horárne	/	Francisci	/	zbrojnice	/	štúrovci	/	Uhliská	/	bardejovského	/	kollárovci	/	Hollý

bratislavského	/	Fándly	/	Bludiská	/	bernolákovci	/	pálenice						
Francisci	/	Hollý	/	kollárovci	/	zbrojnice	/	Uhliská	/	horárne	/	bardejovského	/	štúrovci

13. 13.* Na obrázku vidíte časť interiéru kostola v Hronseku.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú dreveného artikulárneho kostola v Hronseku a rozhodnite, či sú sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Na stavbu kostola bolo použité drevo z duba a červeného smreka. nie / áno

b) Neďaleko kostola, ako súčasť lokality svetového dedičstva, stojí aj kostnica. áno / nie

c) Kapacita kostola je až 1 100 sediacich veriacich vďaka vstavaným tribúnam zvaných empory. áno / nie

d) V 16. storočí sa v Hronseku prihlásili k protestantizmu aj vlastníci obce Esterháziovci. áno / nie

e) Kostol postavili ako objekt s pôdorysom v tvare písmena „T“. nie / áno

f) Hronsek sa v stredovekých listinách spomína dlhý čas aj pod menom *Carollfalva*. áno / nie

g) Kostol v Hronseku protestanti postavili hneď, ako to uhorský snem dovolil. nie / áno

h) Uhorský snem v roku 1681 umožnil postaviť protestantom vo Zvolenskej župe dva kostoly – okrem Hronseku aj v Ostrej Lúke. nie / áno

14. 14.* Doplňte do všetkých viet týkajúcich sa dreveného kostolíka v Hervartove správne slovo spomedzi uvedených možností.

a) Originály bočných oltárnych krídiel sa nachádzajú v galérii v / / /

b) Na prelome 16. a 17. storočia pristavali ku kostolu zužujúcu sa – kónickú

/ / /

c) Gotický vzhľad stavby podporujú aj vysoké obdĺžnikové / / /

d) Niekedy medzi rokmi 1460 až 1480 vznikol hlavný / / /

e) Neobvyklým prvkom je podlaha tvorená platňami z / / /

f) Architektúra tohto dreveného kostola je odrazom kamennej sakrálnej architektúry

/ / / obradu na východnom Slovensku.

15. 15. Prečítajte si nasledovné tvrdenia o slovanských predkoch v našej vlasti a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) V druhej polovici 6. storočia prenikli do Podunajskej nížiny kočovní Huni. /

b) Samova ríša vznikla po úspešnom povstaní proti Avarom. /

c) Samo, pôvodom Alaman, sa živil ako kupec. /

d) Povstanie proti Avarom sa udialo v rokoch 518 – 529. /

e) K bitke pri Vogastisburgu došlo v roku 631. /

f) V bitke pri Vogastisburgu Slovania porazili vojská byzantského cisára. /

16. 16. Do odpovedových políčok gramaticky správne doplňte mená troch významných predstaviteľov cirkevného života na Veľkej Morave v druhej polovici 9. storočia. Ako pomôcku máte niektoré písmená v ich mene.

a) Pochádzal z Byzantskej ríše. ___ o d

b) Bol predstaviteľom západného kresťanstva. W _ ch ___

c) Pochádzal z domáceho obyvateľstva. ___ z d

17. 17. Na obrázku vidíte súčasný stav časti areálu Blatnohrad, kde vládol Kocel'.

Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Otcem Kocel'a bol Mojmír I. áno / nie

b) V Blatnohrade sa po ceste do Ríma zastavil aj byzantský učenec Konštantín. áno / nie

c) Blatnohrad sa v súčasnosti nachádza na území Slovenska. nie / áno

18. 18. Rozhodnite, ku ktorej udalosti z uvedených dvojíc došlo skôr.

Vyber z možností A alebo B.

• vláda Rastislava na Veľkej Morave (A) alebo založenie biskupstva v Nitre (B) A / B

• príchod maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny (A) alebo bitka pri Bratislave v r. 907 (B) A / B

• Kopáňovo povstanie (A) alebo smrť veľkokniežaťa Maďarov, Gejzu (B) B / A

• zrušenie nitrianskeho vojvodstva (A) alebo pohanské povstanie proti Petrovi Orseolovi (B) B / A

19. 19. K uvedeným udalostiam priradte správneho uhorského panovníka, počas vlády ktorého k nim došlo. K niektorým z panovníkov náležia dve udalosti.

a) Zasadnutie koncilu v Kostnici.

Belo IV. / Matej Huňady (Korvín) / Žigmund Luxemburský / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský

b) Sedliacke povstanie Juraja Dóžu.

Žigmund Luxemburský / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský / Matej Huňady (Korvín) / Belo IV.

c) Založenie mincovne v Kremnici.

Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Žigmund Luxemburský / Vladislav II. Jagelovský / Belo IV.

d) Vydanie mestských privilégii Trnave v roku 1238.

Belo IV. / Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Vladislav II. Jagelovský / Žigmund Luxemburský

e) Bitka pri Rozhanovciach v roku 1312.

Žigmund Luxemburský / Matej Huňady (Korvín) / Belo IV. / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský

f) Tatársky vpád 1241/42.

Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Vladislav II. Jagelovský / Belo IV. / Žigmund Luxemburský

g) Založenie Academie Istropolitany.

Matej Huňady (Korvín) / Belo IV. / Vladislav II. Jagelovský / Karol Róbert / Žigmund Luxemburský

20. 20. Na obrázku vidíte maketu hradu Wawel.

V roku 1370 sa uhorské kráľovstvo spojilo do jedného celku s ďalším štátom, v ktorom bol Wawel významným centrom. Nový celok tak siahal od Baltského po Jadranské more.

Do odpovedového polička gramaticky správne zapíšete názov štátu, s ktorým sa vtedy Uhorsko spojilo.

21. 21. Čo znamená pojem renesancia a na území ktorého dnešného štátu vznikla? Vyberte správnu odpoveď z ponúkaných možností.

znovuzrodenie v podobe návratu k antickej civilizácii / obrodný proces v katolíckej cirkvi /

znovuzískanie životných síl / náuka v evanjelickej cirkvi

Grécko / Taliansko / Španielsko / Portugalsko

22. 22. Významnými podporovateľmi umenia na Apeninskom polostrove bola rodina Mediciovcov. Prečítajte si nasledovné výroky a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Mediciovci sídlili vo Florencii. nie / áno

b) Svoje veľké bohatstvo získala rodina vďaka banskému podnikaniu. áno / nie

c) Jedným z najvýznamnejších podporovateľov umenia bol Lorenzo Medici. nie / áno

d) Mediciovci sa preslávili ako významní bankári. nie / áno

23. 23. Na obrázku vidíte významnú renesančnú stavbu - Sobášny palác.

Do odpovedového políčka gramaticky správne zapíšete názov mesta, v ktorom sa táto stavba nachádza.

24. 24. Vytvorte správne dvojice z významných osobností a pojmov, ktoré sa k nim viažu.

1. Johannes Gutenberg	kníhtlač
2. Hernán Cortés	španielsky dobyvateľ
3. Fernao Magalhães	lietajúce stroje
4. Leonardo da Vinci	heliocentrizmus
5. Mikuláš Kopernik	plavba okolo sveta

25. 25. Vytvorte správne dvojice z významných osobností a oblastí, v ktorých/ktorými sa preslávili.

1. Jakub Fugger	bankovníctvo
2. Denis Papin	osvietenská filozofia
3. François Marie Voltaire	fyzika
4. Peter Paul Rubens	výtvarné umenie
5. Isaac Newton	zákon o všeobecnej gravitácii

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková, PhD., Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Redaktorka: Mgr. Janka Škutová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády